

RYNEK TRANSFEROWY W CHINACH –
UJĘCIE PRAWNE I POLITYCZNO-SPOŁECZNE

Sport już od wielu lat jest traktowany jako instrument polityczny, który służy kreacji wizerunku państwa na arenie międzynarodowej¹. Współcześnie dominują dwa modele odnoszące się do ingerencji państwa w sport określane jako zawodowy. W tym kontekście w literaturze wskazuje się na podejście interwencjonistyczne oraz na podejście zapewniające autonomię w tej dziedzinie². Należy wskazać, że w krajach socjalistycznych, w tym w Chińskiej Republice Ludowej, będzie dominować przede wszystkim model interwencjonistyczny, zakładający nieograniczoną kontrolę organów administracji państwowej nad organizacją życia sportowego kraju. Demonstracja siły fizycznej stanowi bowiem jeden z fundamentów kultury państw socjalistycznych, dlatego w interesie państwa pozostaje nie tylko zadbanie o to, by jego reprezentanci odnosili sukcesy na arenie międzynarodowej jako swoiści ambasadorowie i przedstawiciele rodzimej kultury fizycznej, ale również posiadanie ligi zawodowej, prezentującej wysoki poziom w najpopularniejszej dziedzinie światowego sportu, jaką jest piłka nożna.

Sport w ChRL pozostaje jednym z centralnych elementów kultury już od prawie czterech tysiącleci, a za jego początki można uznać okres panowania dynastii Zhou (1066–771 r. p.n.e.)³. Odnosząc się jednak do współczesnych dziejów ChRL, tytułem przypomnienia należałoby wskazać Igrzyska Olimpijskie w Pekinie, które odbyły się w 2008 r. i znacząco przyczyniły się do promocji chińskiej kultury na całym świecie. Kolejnym krokiem podjętym przez władze chińskie była inwestycja w rozwój piłki nożnej w Chinach. W 2014 r. przewodniczący ChRL Xi Jinping ogłosił plany, zgodnie z którymi do 2025 r. ChRL ma się stać liderem światowego sportu. Dalekosiężne plany dotyczą również organizacji Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej, które ChRL planuje zorganizować w 2050 r. Piłka nożna jest bowiem tą

¹ Zob. E. Białkowska, *Sport – instrument polityczny służący kreacji wizerunku państwa na arenie międzynarodowej*, „e-Politikon” 2015, nr 8, s. 103–137.

² H. Radke, *Interwencjonistyczny a nieinterwencjonistyczny model organizacyjny sportu* [w:] *Prawo sportowe*, red. M. Leciak, Warszawa 2018, s. 80–83.

³ Jak wskazuje I. Trojanow, z popularnych sportów uprawiane było wtedy podnoszenie ciężarów, zob. I. Trojanow, *Moja olimpiada. 1 amator, 4 lata, 80 konkurencji*, tłum. A. Slotorsz, D. Kuczyńska-Szymala, Katowice 2013.

dyscypliną, na którą w szczególności zamierzają postawić władze państwowe. Powyższe działania są realizowane z myślą o rozwoju nie tylko chińskiej piłkarskiej drużyny narodowej, ale również najwyższej piłkarskiej ligi zawodowej w ChRL – China Super League (CSL)⁴. W opinii ekspertów całokształt działań państwowych wynika m.in. z osobistych zainteresowań przewodniczącego ChRL⁵.

ChRL od lat pozostaje w czołówce, jeśli chodzi o klasyfikację uwzględniającą zdobyte medale na letnich igrzyskach olimpijskich. Chińscy sportowcy są znani w szczególności z sukcesów w dyscyplinach indywidualnych. Biorąc pod uwagę klasyfikację medalową wszech czasów igrzysk olimpijskich, należy wskazać, że Chiny zajmują w niej 4. miejsce⁶. Potęga sportowa tego kraju ma swoje umocowanie w liczbach oraz w historii występów olimpijskich jego przedstawicieli. Piłka nożna pozostaje jednak wciąż tą dyscypliną sportową, w której Chiny nie stanowią światowej potęgi pomimo znacznej popularności futbolu w kraju⁷. Tymczasem piłka nożna jest obecnie najpopularniejszą dziedziną sportową na świecie. Wobec powyższego w Państwie Środka w związku z wprowadzeniem reform państwowych można było zaobserwować *boom* polegający na dokonywaniu przez kluby CSL transferów piłkarzy z klubów europejskich⁸. Wspomniane transakcje z reguły opiewały na wysokie kwoty, sami zawodnicy decydowali się zaś na transfer do ligi piłkarskiej o znacznie niższym poziomie sportowym niż ligi europejskie ze względu na parokrotnie wyższe zarobki oferowane im przez kluby CSL w porównaniu do klubów z lig europejskich.

Celem artykułu jest opisanie tego zjawiska, które spotyka się z dużą krytyką w świecie sportu. Przedmiotowe zagadnienie zostało omówione z punktu widzenia polityczno-społecznego, w szczególności poprzez opis działań państwowych podejmowanych przez ChRL w ramach programu rozwoju sportowego, zwłaszcza piłki nożnej, a będących reakcją na zapotrzebowanie społeczeństwa na rozwój dyscypliny w kraju. W artykule wskazano ponadto działania prawne podjęte przez Chiński Związek Piłki Nożnej w związku z funkcjonowaniem klubów na rynku transferowym w postaci wprowadzenia nowych regulacji prawnych dotyczących

⁴ Chinese Super League jest najwyższą ligą piłkarską w Chinach, której zarządcą jest Chiński Związek Piłki Nożnej.

⁵ W. Wan, *China's Xi Jinping loves football so much he's put it on the national curriculum – but can he secure the World Cup?*, <https://www.independent.co.uk/news/world/asia/chinas-xi-jinping-loves-football-so-much-hes-put-it-on-the-national-curriculum-but-can-he-secure-the-10071110.html> (dostęp: 8.07.2018).

⁶ Na podstawie danych ze strony: www.olympic.org (dostęp: 8.07.2018).

⁷ A. Kaliński, *Chińskie pieniądze ciągną do wielkiego sportu*, <https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/chiny-sport-pilka-nozna-inwestycje-kluby/> (dostęp: 8.07.2018).

⁸ *Boom* miał miejsce w szczególności w latach 2016–2017. W 2016 r. kluby grające w CSL przeprowadziły transfery piłkarzy na kwotę w wysokości 450 mln USD, zaś w 2017 r. na kwotę ponad 500 mln USD, za: www.transfermarkt.pl (dostęp: 8.07.2018).

zasad przeprowadzania transferów zawodników zagranicznych oraz dotyczących udziału rodzimych zawodników w krajowych rozgrywkach.

W celu opisanego zarówno aspektów polityczno-społecznych, jak i prawnych autor przeanalizował dostępną literaturę przedmiotu oraz informacje na portalach internetowych. W artykule wykorzystano nie tylko dorobek doktryny, więcej informacji uzyskano i przeanalizowano na podstawie danych statystycznych informujących o wysokości kwot transferowych w stosunku do zawodników, którzy zmienili przynależność klubową w poprzednich latach.

Rynek transferów piłkarskich w Chinach

Na wstępie rozważań warto przywołać definicje najważniejszych pojęć w artykule, a więc systemu transferowego i samego transferu. Jak wskazuje Michał Biliński, przez system transferowy należy rozumieć: „ogół regulacji prawnych odnoszących się do zasad dokonywania tzw. transferów”⁹. Z kolei jako transfer definiuje się: „szereg działań, które prowadzą do zmiany przynależności klubowej zawodnika”¹⁰.

Piłka nożna ze względu na jej popularność na całym świecie jest sportem, z którym od lat związane są wielkie możliwości finansowe. Chińczycy natomiast próbują stać się poważanym graczem na mapie światowego futbolu w bardzo szybkim tempie. Obecnie na transfer do Chin nie decydują się wyłącznie zawodnicy u schyłku swojej kariery, ale również zawodnicy młodszy, mogący wciąż odegrać istotną rolę w najsilniejszych piłkarskich ligach Europy. Ich główną motywacją są jednak finanse, natomiast niektórzy zawodnicy wskazują na fascynację nową kulturą oraz możliwością pracy w nowym otoczeniu¹¹. Trafnie obecną sytuację piłkarską w Chinach opisuje Jakub Kręcidło, porównując działania chińskich klubów piłkarskich do sytuacji z lat 70. XX wieku w Stanach Zjednoczonych, kiedy to kluby Major League Soccer¹² pozyskiwały uznanych, aczkolwiek zmierzających już ku końcowi kariery zawodników, takich jak: Pele lub Franz Beckenbauer¹³. Futbol w ChRL poszukuje bowiem międzynarodowego rozegrania, korzystając z doświadczenia bardziej wyszkolonych obcokrajowców –

⁹ M. Biliński, *System transferowy w sporcie* [w:] *Leksykon prawa sportowego. 100 podstawowych pojęć*, red. M. Leciak, Warszawa 2017, s. 227.

¹⁰ *Ibidem*, s. 227.

¹¹ W. Todur, *Krzysztof Maczyski o życiu piłkarza w Chinach*, http://www.slask.sport.pl/sportslask/1,121861,17309561,Krzysztof_Maczyski_o_zyciu_pilkarza_w_Chinach___Nawet.html (dostęp: 8.07.2018).

¹² Zawodowa liga piłkarska znajdująca się na najwyższym szczeblu rozgrywek piłkarskich w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie.

¹³ J. Kręcidło, *Chińczycy chcą podbić świat. Buduje się nowe centrum futbolu*, <https://www.przeegladsportowy.pl/pilka-nozna/ligi-zagraniczne/prezydent-xi-jinping-chce-by-chiny-staly-sie-pilkarska-potega/4yfbrnr> (dostęp: 8.07.2018).

trenerami klubów CSL oraz reprezentacji narodowej w piłce nożnej są przeważnie Europejczycy z doświadczeniem trenerskim w europejskich ligach piłkarskich.

Aspekty polityczno-społeczne

Aby nakreślić tło obecnego rozwoju piłki nożnej w Chinach, na wstępie należy wskazać na wpływ przewodniczącego Xi Jinpinga, który od początku swoich rządów zaczął wprowadzać w życie rządowe programy dotyczące rozwoju chińskiej piłki nożnej. Od 2014 r. zostały ogłoszone cztery programy rozwoju sportowego Chin, w szczególności piłki nożnej: 1) opinia Rady Państwowej w sprawie przyspieszenia rozwoju przemysłu sportowego w celu promowania konsumpcji sportu z 2014 r.; 2) ogólny chiński program reform i rozwoju piłki nożnej z 2015 r.; 3) średni i długoterminowy plan rozwoju chińskiej piłki nożnej na lata 2016–2050 z 2016 r.; 4) narodowy plan budowy boisk i obiektów piłkarskich na lata 2016–2020 z 2016 r.¹⁴

Powyższe reformy nie zostałyby uchwalone, gdyby nie determinacja Xi Jinpinga, prywatnie wielkiego fana piłki nożnej¹⁵. Jako jedną z przyczyn takiego wzrostu zainteresowania tą dyscypliną po stronie chińskich władz wskazuje się chęć poszukiwania nowych czynników wzrostu gospodarki narodowej¹⁶. Sport stał się więc wprost jednym z elementów rządowej polityki publicznej. Całokształt podejmowanych przez państwo działań ma na celu nie tylko promocję samej dyscypliny sportu i wzrost poziomu rywalizacji w CSL, ale również popularyzację działań z zakresu zdrowia publicznego poprzez udostępnienie rozbudowanej infrastruktury sportowej oraz promowanie uprawiania sportu¹⁷.

Dlaczego prezesi chińskich klubów sportowych¹⁸ decydują się na wysokie transfery zawodników grających najczęściej w najlepszych piłkarskich ligach Europy? Możliwych odpowiedzi na powyższe pytanie z pewnością jest kilka.

¹⁴ Oficjalne nazwy reform: The State Councils Opinion on How to Accelerate the Development of Sports Industry to Promote Sports Consumption (2014), The Overall Chinese Football Reform and Development Programme (2015), The Medium and Long-Term Development Plan of Chinese Football (2016–2050) (2016), The National Construction Plan for Football Pitches and Facilities (2016–2020) (2016).

¹⁵ I. Gundogan, *Official Reform Programmes*, <http://china-football-8.com/official-reform-programmes/> (dostęp: 8.07.2018).

¹⁶ B. Dmítruk, *Chińczycy grają na europejskie bramki*, <https://www.forbes.pl/opinie/inwestycje-chinczykow-w-pilke-nozna/7mj5ekw> (dostęp: 8.07.2018).

¹⁷ Do 2017 r. przewidywano otwarcie 50 tys. szkółek piłkarskich dedykowanych szkoleniu młodych zawodników. W. Woźniak, *Polityka wobec sportu. Sport jako element polityki publicznej*, „Problemy Polityki Społecznej. Studia i Dyskusje” 2017, nr 37 (2), s. 37.

¹⁸ Znaczące transfery piłkarskie były również dokonywane przez kluby z niższych poziomów rozgrywkowych niż CSL.

Po pierwsze, ogromne sumy przeznaczane przez chińskie kluby na transfery uznanych zawodników ze świata futbolu oraz gwarantowanie im parokrotnie wyższych kontraktów niż gdziekolwiek indziej to działania służące przede wszystkim przyciągnięciu jak najlepszych zawodników na boiska CSL w celu jak najlepszej promocji ligi. Zawodnicy pochodzenia chińskiego nie należą do światowej czołówki, w związku z czym chińskie kluby piłkarskie pragną w możliwie jak najkrótszym czasie podnieść poziom sportowy i marketingowy swojej drużyny. Oczywiście sukces nie będzie natychmiastowy. Co jednak istotne, głośne transfery uznanych w Europie zawodników spowodowały wzrost zainteresowania chińską ligą za granicą i zauważalne jest to m.in. w polskiej telewizji – w 2017 r. Polsat dołączył do swojej oferty transmisje meczów CSL¹⁹.

Po drugie, wysokie transfery przeprowadzone przez kluby CSL oraz China League One²⁰ stanowiły niejako odpowiedź na przyzwolenie władz państwowych, na czele z Xi Jinpingiem, na prywatne inwestycje chińskich przedsiębiorców w zawodników grających w europejskich ligach piłkarskich, prezentujących wyższy poziom sportowy niż piłkarze chińscy. W latach 2016–2017 chińscy inwestorzy poprzez przejmowanie pakietów akcji zainwestowali w europejskich klubach piłkarskich 2,5 mld USD²¹. Celem wielkich inwestycji poczynionych przez chińskie kluby zarówno na zawodników, jak i na przejmowanie akcji klubów europejskich miała być promocja mocarstwowych planów rządu Xi Jinpinga.

Po trzecie, zamysłem całej rewolucji na chińskim rynku transferowym był również rozwój zawodników pochodzenia chińskiego, którzy dzięki wspólnej grze z uznanymi piłkarzami z zagranicy mają okazję podnieść swoje umiejętności i rozwijać się. Ci drudzy mają świadomość dużej odpowiedzialności, jaka na nich spoczywa w związku z tym faktem. Ponadto transfery mają być inspiracją dla młodych piłkarzy, którzy będą mogli utożsamiać się ze swoimi idolami, dlatego też ich wpływ na chiński sport wykracza zdecydowanie poza wydarzenia boiskowe. Dotyczy to nie tylko samych zawodników, ale również innych osób związanych z piłką nożną, tj. trenerów, dyrektorów sportowych czy analityków sportowych. Warto odnotować, że najbardziej utytułowanymi trenerami w historii CSL są Włoch Marcello Lippi oraz Brazylijczyk Luiz Felipe Scolari – obaj są osobami rozpoznawalnymi w światowym sporcie, gdyż zdobyli mistrzostwo świata, prowadząc swoje reprezentacje narodowe.

¹⁹ *Piłkarska oferta Polsatu na 2017 rok. Jest liga chińska!*, <http://www.polsatsport.pl/wiadomosc/2017-01-01/pilkarska-oferta-polsatu-na-2017-rok-jest-liga-chinska/> (dostęp: 8.07.2018).

²⁰ Drugi poziom rozgrywek piłki nożnej w ChRL.

²¹ *Za: R. Lebiecki, Koniec z szaleństwem, Chiny budują potęgę futbolu od nowa*, <http://futblogger.com/chiny-budowa-potega-futbolu/> (dostęp: 8.07.2018).

Aspekty prawne – reakcja Chińskiego Związku Piłki Nożnej oraz próby obejścia nowych regulacji

Boom na chińskim piłkarskim rynku transferowym odbił się głośnie echem w całym świecie sportu. Rewolucja piłkarska w ChRL doprowadziła również do finalizacji transferów uznanych w Europie zawodników. Tytułem przykładu należy tutaj wskazać chociażby przenosiny do klubów CSL takich gwiazd, jak: 1) Oscar – były zawodnik Chelsea, wykupiony do Shanghai SIPG w zimowym okienku transferowym sezonu 2016/2017 za 60 mln EUR; 2) Hulk – były zawodnik Zenita St. Petersburg wykupiony do Shanghai SIPG w letnim okienku transferowym sezonu 2016/2017 za 55,6 mln EUR; 3) Alex Teixeira – były zawodnik Szachtaru Donieck wykupiony do Shanghai SIPG w zimowym okienku transferowym sezonu 2016/2017 za 50 mln EUR²².

Powyższe kwoty transferowe oraz wysokie pensje²³ płacone zagranicznym zawodnikom w CSL doprowadziły do reakcji ze strony CSL. W maju 2017 r. Chiński Związek Piłki Nożnej postanowił wprowadzić tzw. podatek od luksusu. Powyższa decyzja chińskich władz piłkarskich oznaczała, że każdy transfer zagranicznego piłkarza powyżej kwoty 45 mln CNY (5,8 mln EUR), przeprowadzany przez klub mający ujemny wynik finansowy, został objęty stuprocentowym podatkiem od sumy operacji²⁴. W związku z powyższym sprowadzanie zagranicznych zawodników wymagało dużo większych nakładów finansowych od klubów CSL. Dochód z podatków miał być przeznaczony na publiczny Chiński Fundusz Rozwoju. Przedstawiciele Chińskiego Związku Piłki Nożnej argumentowali wprowadzenie powyższej regulacji w sposób następujący: „Aby skorzystać ze zdrowego i stałego rozwoju profesjonalnych lig piłkarskich i ograniczyć irracjonalne wydatki na graczy, te kluby, które są na minusie, powinny płacić do Chińskiego Funduszu Rozwoju taką samą kwotę, jaką wydają na zakup gracza”²⁵.

Wprowadzenie tzw. podatku od luksusu miało również skłonić kluby CSL do formułowania długofalowych celów sportowych, np. poprzez umożliwienie gry

²² Za www.transfermarkt.pl (dostęp: 8.07.2018).

²³ Przykładowo Carlos Tevez podpisał dwuletni kontrakt z Shanghai Shenhua, który gwarantował zarobki w wysokości 38 mln EUR za sezon. W barwach Shanghai Shenhua rozegrał 20 spotkań, w których zdobył 4 bramki. Sam zawodnik opisywał swój pobyt w ChRL jako wakacje, <https://www.bbc.com/sport/football/42700690> (dostęp: 8.07.2018).

²⁴ C. Simpson, *Chinese FA Imposes 100% Tax on Super League Clubs Signing Foreign Players*, <https://bleacherreport.com/articles/2711721-chinese-fa-impose-100-tax-on-super-league-clubs-signing-foreign-players> (dostęp: 8.07.2018).

²⁵ Tekst oryginalny: „To benefit the healthy and steady development of professional football leagues and curb the irrational spending on players, those clubs which are in the red should pay the same sums of money as they are spending on buying players to the Chinese Development Fund”.

młodszy lokalnym zawodnikom. Powyższe potwierdza fragment oświadczenia Chińskiego Związku Piłki Nożnej, w którym stwierdzono, że: „Podatek od luksusu ma na celu utrudnić klubom ściganie krótkookresowych celów sportowych, uzależnionych od bardzo wysokich cen placonych za piłkarzy i tym samym wprowadzić porządek na rynku”²⁶. Regulacja ta nie dotyczy jednak klubów, które mają dodatni bilans finansowy. Władze Chińskiego Związku Piłki Nożnej postanowiły więc ograniczyć przeprowadzanie transferów o wysokich kwotach w stosunku do klubów o niestabilnej sytuacji finansowej, chcąc w ten sposób zredukować chęć klubów do zadłużania się celem pozyskania znanych zagranicznych zawodników. Dodatkowo wprowadziły zasadę mającą na celu promowanie lokalnych zawodników. Od marca 2017 r. podczas meczów CSL w każdej drużynie może przebywać na boisku w tym samym czasie maksymalnie trzech obcokrajowców²⁷, do rozgrywek ligowych może być zgłoszonych pięciu obcokrajowców, a do Azjatyckiej Ligi Mistrzów tylko trzech.

Ograniczenia poszły jednak jeszcze dalej – w wyjściowym składzie drużyny CSL obowiązkowo musi się znaleźć co najmniej jeden rodzimy zawodnik w wieku poniżej 23 lat. Drugi piłkarz w tym przedziale wiekowym musi znajdować się podczas meczu na ławce rezerwowych. W takiej sytuacji klub potrzebuje, dla bezpieczeństwa, przynajmniej czterech zawodników poniżej 23. roku życia – na wypadek kontuzji lub zawieszenia za żółte bądź czerwone kartki.

Wprowadzenie podatku od transferów zawodników zagranicznych znacząco spowolniło chiński rynek transferowy. W związku z wprowadzoną regulacją suma wydatków klubów CSL oraz China League One istotnie zmalała. Jednocześnie jednak zaczęto podejmować różne próby obejścia tych restrykcyjnych przepisów. Po pierwsze, jeśli zagraniczny zawodnik zdecydowany na transfer do klubu CSL rozwiązywał kontrakt ze swoim dotychczasowym klubem (płacąc tym samym karę umowną z tym związaną – tzw. odstępnę), to już jako zawodnik bez przynależności klubowej mógł podpisać kontrakt z klubem CSL, który w ten sposób nie musiał uiszczać podatku w wysokości 100% od wartości kwoty transferowej. Po drugie, zaczęto przeprowadzać tzw. transfery czasowe (wypożyczenie), czyli zamiast definitywnego transferu zagranicznego zawodnika, z czym wiązałby się obowiązek zapłaty wspomnianego podatku, klub pozyskiwał danego zawodnika na określony czas (6 miesięcy, rok, 2 lata) i mógł korzystać z jego usług, podczas gdy formalnie pozostawał on zawodnikiem klubu wypożyczającego. Oba powyższe rozwiązania spotkały się z reakcją Chińskiego Związku Piłki Nożnej, który zagroził, że w przypadku podjęcia przez klub działań zmierzających do obejścia podatku zostanie na niego nałożona kara w postaci odjęcia od 10 do 15 punktów w rozgrywkach ligowych.

²⁶ C. Simpson, *Chinese FA Imposes...*

²⁷ Do marca 2017 r. podczas meczu w każdej z drużyn mogło przebywać na boisku maksymalnie czterech obcokrajowców.

Rewolucja na rynku transferowym jako element chińskiej rewolucji piłkarskiej

Pilkę nożną w Chinach dotknęło wiele problemów w ostatnich latach. Jako naczelnym z nich należy wskazać korupcję, która w ostateczności doprowadziła nie tylko do strat finansowych, ale również do obniżenia samego poziomu rozgrywek ligowych. W 2010 r. chińskie władze aresztowały wiele osób zamieszanych w ten proceder podczas przeprowadzenia wielkiej akcji antykorupcyjnej. Również Xi Jinping jako jedno ze swoich zadań wskazał walkę z korupcją.

W momencie objęcia urzędu przewodniczącego ChRL przez Xi Jinpinga chińskie społeczeństwo uświadomiło sobie, że wraz ze zmianą władzy państwowej piłka nożna może wejść na wyższy poziom. Do tej pory, zważywszy na fakt, że w ChRL niezwykle popularne są dyscypliny indywidualne, piłka nożna była traktowana jako jedna z wielu dyscyplin sportowych. Obecnie w związku ze znacznym zaangażowaniem ze strony rządowej rozgrywki ligowe wkraczają na wyższy poziom organizacji oraz profesjonalizmu. Dotyczy to również lokalnych społeczności, często w mniejszych miastach, na które otworzyły się chińskie władze centralne, chcąc, aby one również stały się częścią piłkarskiej rewolucji. Prowadzona przez rząd polityka, w myśl której każda szkoła ma zawiązać własną drużynę piłkarską, rywalizującą z rówieśnikami w najbliższym rejonie, stanowi pierwszy krok w kierunku uzyskania nowych adeptów piłkarskich.

Z poparciem rządu cel, jakim jest poprawa ogólnej kondycji piłki nożnej w ChRL, stał się jak najbardziej osiągalny. Piłka nożna nie była nigdy mocno zakorzeniona w chińskiej kulturze fizycznej. Działania rządu polegają więc na odwróceniu tego trendu. Jeszcze 5–10 lat temu chińska superliga znajdowała się w nie najlepszej kondycji zarówno sportowej, jak i finansowej. Tymczasem transfery zagranicznych zawodników poprawiły reputację chińskich rozgrywek piłkarskich nie tylko wśród kibiców chińskich, ale też na całym świecie.

Pomimo że ChRL nie należy do najbardziej prestiżowych kierunków transferowych w światowym futbolu, to niezaprzeczalnie na rynku transferowym w Chinach dokonała się rewolucja będąca rezultatem działań przewodniczącego Xi Jinpinga, który obiecał, że jego państwo stanie się piłkarskim mocarstwem nie tylko dlatego, że w CSL będą występować najlepsi zawodnicy na świecie, ale przede wszystkim dzięki inwestycjom w kadrę narodową oraz w infrastrukturę sportową. Tu w szczególności należy mieć na uwadze utworzenie około 50 tys. specjalnych szkół piłkarskich, mających położyć fundament pod przyszłe sukcesy nie tylko reprezentacji, ale też samej CSL, której celem jest zostanie najlepszą ligą świata.

Piłka nożna pozostaje bez wątpienia jednym z instrumentów politycznych ChRL. Każde zwycięstwo odniesione przez reprezentację narodową stanowiłoby potwierdzenie właściwego kierunku obranego przez kierownictwo państwa. Za

sukces uznawany jest również wzrost popularności chińskich rozgrywek piłkarskich w samym kraju i za granicą. Podsumowując całokształt działań podejmowanych na chińskim rynku transferowym, należy stwierdzić, że transfery zawodników zagranicznych stanowiły element nowej jakości w chińskiej piłce nożnej. Doprowadziły one jednak w ostateczności do ingerencji ze strony Chińskiego Związku Piłki Nożnej, który, zauważywszy wiele nadużyć w krajowym systemie transferowym, postanowił podjąć kroki w kierunku wzmocnienia pozycji rodzimych zawodników oraz ograniczenia transferów piłkarskich o wysokiej wartości.

Osobiście w pełni popieram działania państwowe mające na celu rozwój sportu w ChRL na płaszczyźnie nie tylko zawodowej, ale również juniorskiej. Wszystkie razem z pewnością wpływają pozytywnie na rozwój kultury fizycznej w kraju. W mojej ocenie w nadchodzących latach na chińskim rynku transferowym nie będą już przeprowadzane transfery na równie wysokie sumy jak jeszcze niedawno. Przypuszczam, że może dojść do trwającego parę lat momentu zawieszenia wielkich transakcji kosztem pozyskiwania zawodników bez przynależności klubowej oraz zawodników za pośrednictwem transferów czasowych. Nacisk może zostać położony na szkolenie młodzieży oraz przede wszystkim wprowadzanie młodych zawodników do kadr zespołów chińskich lig piłkarskich. Co do transferów z ostatnich lat moja ocena nie jest jednoznaczna. Z jednej strony dzięki nim w chińskich ligach piłkarskich zaczęli występować uznani zawodnicy, a CSL stała się rzeczywistą konkurencją dla lig europejskich. Z drugiej zaś strony doprowadziły niejako do „zepsucia” światowego rynku transferów piłkarskich, powodując, że za zawodników o nie najwyższych umiejętnościach należało płacić kwotę transferową znacznie przekraczającą ich rzeczywistą wartość.

SUMMARY

THE TRANSFER MARKET IN CHINA – LEGAL AND SOCIAL ASPECTS

In this paper, legal and social aspects of the football transfer market in China are described. Nowadays, a football revolution is taking place in China amid governmental projects intended to improve the state of football in the country. Chinese football clubs have challenged the richest European teams on the transfer market. Football transfers made within recent years have sparked a reaction from the Chinese Football Association, which – in response to those actions – introduced a series of reforms aimed at stopping the practice. In this paper, the legal aspects of the Chinese transfer market are listed, in particular those in the recent period that resulted in a reaction from the Chinese Football Association. It is also emphasised that the actions taken by the Chinese clubs on the transfer market constitute only a fraction of the Chinese football revolution, by also showing other fields in which the country is developing. The situation on the Chinese transfer market has deeply influenced the world football stage and has also significantly contributed to the rise of the Chinese football leagues.